

Respondeo, z.s., náměstí Přemyslovců 14/11, 288 02 Nymburk
tel./fax: 325 511 148; mobil: 737 104 928, 775 561 845
dat.schránka: mqtwr7x, e-mail: pacesova@opnymburk.cz, web: www.respondeo.cz

Manuál dobré praxe

Tato metodika vznikla jako výstup projektu „Stop domácímu násilí“, jehož aktivity podpořila Nadace Open Society Fund z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů. Projekt realizovala organizace Respondeo, z.s. v roce 2015 – 2016.

Za Respondeo, z. s. zpracovala: Mgr. Alena Líbalová

Spolupracoval tým odborných pracovníků:

Veronika Pačesová, DiS., metodička

Mgr. Klára Konvalinová, psycholožka

JUDr. Svätopluk Kusala, právník

Mgr. Michaela Čapková, kariérní poradkyně

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Aktivity projektu „Stop domácímu násilí“ podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.

Cílem manuálu je upozornit na nutnost spolupráce při práci s klienty ohroženými domácím násilím a zároveň nastínit možnosti spolupráce. Díky spolupráci subjektů a odborníků je možné lépe a komplexněji řešit problematické situace, ve kterých se klienti nacházejí.

Poznatky vychází z praxe Intervenčního centra Respondeo a ze zkušeností při realizaci projektu „Stop domácímu násilí“, dále pak z komunikace se spolupracujícími subjekty při interdisciplinárních týmech organizovaných Intervenčním centrem Respondeo.

1. Cíle a smysl projektu „Stop domácímu násilí“

Hlavním cílem projektu bylo zajistit komplexní pomoc osobám ohroženým domácím násilím. V běžné praxi ohrožené osoby využívají sociálněprávní a psychosociální poradenství včetně krizové intervence. Projekt nabídl možnost právní pomoci – konzultace s právníkem, případně zastoupení advokátem. Dále psychoterapii zaměřenou na zpracování traumat a kariérní poradenství podporující samostatnost a vstup či návrat na trh práce.

Vydali jsme několik článků, které popisovaly různé situace ohrožených osob včetně možných řešení, která mohou být inspirující pro širokou veřejnost. Organizovali jsme šest interdisciplinárních týmů pro navázání nových partnerství s odbornou veřejností.

2. Cílové skupiny projektu: oběti domácího násilí, odborná veřejnost, široká veřejnost.

3. Psychoterapeutická podpora klientů

3.1. Cíl poradenství

Psychologické poradenství a psychoterapeutická podpora obětí domácího násilí je službou, která v projektu spolu s právním a kariérním poradenstvím tvořila nadstavbu sociálního poradenství poskytovaného sociálními pracovníky intervenčního centra Respondeo. Cílem služby bylo pomoci klientovi stabilizovat jeho psychický stav, nabídnout mu možnost sdílet a ventilovat emoce a

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

myšlenky, pomoci pochopit mu, co se uvnitř něj odehrává a podpořit ho a provázet při řešení zásadních otázek a změn v životě. Vcházeli jsme ze základních metacílů, tedy aby terapie sloužila jako podpora otevřeného a kongruentního sdílení, podpora sebeúcty klienta, podpora schopnosti rozhodovat za sebe a plně převzít zodpovědnost sama za sebe. Každý klient pak zároveň stanovoval svůj vlastní specifický a konkrétní cíl, zejména s tématy vnímání vlastní hodnoty, schopnosti respektovat a navenek deklarovat a chránit vlastní hranice, dovednosti změnit komunikaci s druhými apod. U klientů, kteří mají děti, přibývají individuální cíle týkající se zvládnutí rodičovské role.

3.2. Cílová skupina

Cílovou skupinou byly klienti intervenčního centra Respondeo, kterým je psychoterapeutická podpora nabízena klíčovým sociálním pracovníkem intervenčního centra. Klienty pro psychologické poradenství a psychoterapii byly ve 100 % ženy, ve většině případů se jednalo o matky s dětmi. Ve třech případech se jednalo o ženy, které měly již dospělé děti, a v těchto případech tedy ženy neřešily zároveň svou rodičovskou roli.

Specifika cílové skupiny

Cílová skupina v tomto projektu naplňovala znaky, které jsou obecně známy z praxe i z odborné literatury, která se věnuje práci s oběťmi domácího násilí. Zde zmiňujeme charakteristické psychické dopady klientek, které byly zařazeny do projektu.

Sebezničující copingové strategie

U klientek se často objevuje popírání a ignorování jednak míry násilí a viny agresora a jednak dopadů na vlastní psychiku. V několika případech se klientky snažily o bagatelizaci následků, které se ve fázi, kdy klientky již začnou na terapii docházet, střídají s jasnějším náhledem na celou situaci.

Intrapsychický systém

Vlivem dlouhodobého tlaku dochází u klientek ke změnám v intrapsychickém systému, které jsou okolím mnohdy těžko pochopitelné. U klientek jsme pozorovali následující změny:

Klientky prožívají chaos v emocích, objevovaly se buď intenzivní emoční projevy (pláč, křik...), nebo emoční odpojení (tzv. „bez emocí“). Nejčastější emoce, ke kterými klientky přicházely byly

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

obavy, strach, hněv, vztek, lítost, smutek, křivda a na hlubší úrovni to pak byly bezmoc, vina, stud, zhnusení, odpor.

Klientky měly pokřivené vnímání sebe sama, velmi často se na počátku terapie objevovala projekce směrem k sobě („...můžu za to sama, kdybych se víc snažila, muž by neměl důvod mě potrestat...“), nízké sebehodnocení, chaos v hodnotovém žebříčku („...co je vlastně správně?“). Tyto percepce mnohdy bránily v tom, aby si žena řekla o pomoc, často bylo zapotřebí překonat počáteční nedůvěru, že se vše neobrátilo proti ní samotné a že vůbec může terapeutovi věřit. Agresora pak klientky vnímaly jako silnějšího, mocného. Zároveň většina klientek měla silně zvnitřněná rigidní pravidla o hněvu, stanovování hranic, o říkání „ne“, odmítnutí, o rolích žen a mužů a o svobodě. Naplňování těchto pravidel pak snižovalo jejich sebeúctu.

Klientky ve většině případů měly nereálná očekávání sama od sebe, například, že situaci musí zvládat samy, v několika případech očekávaly samy od sebe, že svým chováním partnera „polepší“.

Všechny klientky v projektu spojovala velká touha po bezpečí a jistotě, bolestně nenaplněná touha po lásce a respektu. U velkého množství klientek se vynořovala nenaplněná touha po svobodě.

Výsledkem změn v intrapsychemickém procesu je pak snížená sebeúcta, snížené vnímání vlastních potřeb, negativní hodnocení sebe sama, chaotická integrita a zmatení hodnot.

Některé klientky nesly známky posttraumatické stresové poruchy, což se projevovalo poruchami spánku, somatickými obtížemi, nutkavými vzpomínkami, špatnými sny nebo například úzkostnými stavy.

V rámci projektu využilo terapeutickou podporu celkem 16 klientek, které zažily fyzické, psychické nebo obě formy násilí.

3.3. Průběh terapeutické péče

Prvotní podmínkou pro práci s klientkami bylo nastavení bezpečného prostředí, k čemuž přispívalo ujištění o mlčenlivosti (zejména s ohledem na to, že klientky vnímaly agresivní partnery jako velmi mocné), respektující a přijímající přístup terapeuta (nikoliv soud a zaměření se na patologii), zaměření na pozitivní cíl, vynoření fungujících mechanismů v životě klientky (popř. její rodiny), validace klientky a podpora jejích vnitřních zdrojů.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Terapie pak probíhala v následujících krocích (které však nelze vnímat striktně lineárně: fáze se mnohdy prolínaly, u některých klientek se některé z nich spirálovitě opakovaly apod.):

Prvotní explorace intrapsychického stavu – s ohledem na tempo klientky, většina klientek měla tendenci vracet se k příběhu, mají potřebu ho vyprávět a vracet se k němu; v některých případech se ovšem klientky k příběhu násilí vracet nechtěly (což bylo s ohledem na nebezpečí retraumatizace velmi užitečné).

Explorace emocí – v mnoha případech potřebovali klientky poměrně hodně prostoru na prozkoumání a ventilaci emocí, například často v sobě nesly potlačený hněv na partnera i na sebe a potřebovaly čas, aby tuto svou část v sobě prozkoumaly.

Bezpečná explorace dalších vrstev osobnosti – klientky pro porozumění své situaci a sama sobě potřebují pochopit, co se v nich odehrává, potřebují vynořit své nevědomé percepce, svá očekávání apod.

Postupné vynořování a pojmenování potřeb klientky, napojení se na základní touhy (láska, bezpečí, respekt, svoboda, přijetí ...)

Dopady z původní rodiny – u většiny klientek hrají velkou roli vzorce chování naučené v původní rodině. Zde by bylo u některých z nich zahájit dlouhodobou terapii – to může být důvodem, proč některé klientky čerpaly více hodin z projektu, než jiné, kterým někdy stačilo jen malé množství setkání k vnitřní stabilizaci.

Ve dvou případech byly klientky předány do psychiatrické péče, protože terapie v rámci tohoto projektu by nebyla dostačující.

Nezbytně nutný je respektující přístup terapeuta, neboť klientky často procházejí změnami ve vlnách, kdy často radikálně mění názor na sebe a partnera, na manželství (partnerství) a na jeho další trvání (např. jednou přijdou s pevným rozhodnutím požádat o rozvod, na dalším sezení pak mluví o tom, co všechno jsou ochotny udělat pro to, aby s partnerem mohly zůstat ...)

Zároveň je nutná vnitřní stabilita terapeuta: musí být připraven na dobrou práci s vlastními hranicemi, protože pro klienty je téma respektu k hranicím vlastním i druhých lidí zásadní a jejich postupné uzdravování často prochází pasivně agresivní fází, kdy si testují svou sílu na osobě terapeuta. Zároveň je terapeut (spolu s klíčovými pracovníky) často po dlouhé době respektujícím člověkem v jejich životě. Jinak lze shrnout, že zásady terapeutické intervence u oběti domácího násilí jsou v podstatě totožné s intervencí při jakémkoliv traumatu.

Ze zkušeností lze také konstatovat, že není možné předem určit časovou dotaci pro jednoho klienta – v některých případech klientky potřebují krátkodobou podporu nebo jen čas na urovnění si vlastních myšlenek, v některých případech je zapotřebí intenzivnější práce na změně dříve naučených vzorců.

4. Právní poradenství

4.1. Cíl poradenství

Klientka v postavení oběti domácího násilí se častokrát neorientuje ve svojí situaci, co se týče jednání s úřady, Policií ČR apod. Není se čemu divit, protože právní řád ČR, stejně jako právní řády dalších států, se vyznačuje vysokou komplikovaností a velkým rozsahem. Vyznat se v množství právních předpisů ČR a souvisejících předpisech EU se pro laika jeví jako nemožné. Poskytnutí kvalifikovaného právního poradenství a pomoci v rámci projektu patří k jeho hlavním přínosům.

Poskytování právního poradenství a pomoci je možné rozdělit na následující hlavní okruhy (úrovně) služby:

telefonická konzultace s právníkem organizace,
telefonická konzultace s advokátem (právním supervizorem projektu),
konzultace poskytované prostřednictvím e-mailu,
osobní konzultace s právníkem nebo advokátem,
přímé zastoupení klientky při jednání u soudu.

4.2. Cílová skupina

Klientky Intervenčního centra Respondeo, které potřebovaly právní podporu, v některých případech i advokátní zastoupení.

4.3. Průběh právního poradenství

Již z činnosti Intervenčního centra má Respondeo, z. s. bohaté zkušenosti s prací s oběťmi domácího násilí. Do zahájení projektu však organizace přímo nezprostředkovala možnost advokátního zastoupení u soudního řízení. Na začátku projektu jsme se snažili úvodní konzultaci

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

před poskytnutím právního zastoupení realizovat formou konzultace s advokátem a právníkem organizace současně. Uvedený způsob se projevil z důvodu časové vytíženosti advokáta jako neúčelný. Pro zvýšení počtu klientů, kterým by bylo možné zastoupení poskytnout se osvědčil následující postup. K prvnímu kontaktu a mapování situace klientky došlo na konzultaci, kterou vedla sociální pracovnice organizace. Po zjištění relevantních informací konzultovala situaci s právníkem projektu, který posoudil, zda se jedná o případ vhodný k poskytnutí zastoupení u soudního jednání. Následně byl s případem obeznámen advokát (právní supervizor projektu). Po jeho odsouhlasení byla s klientkou sepsaná dohoda o podmínkách zprostředkování právních služeb a souhlas s poskytnutím osobních údajů. Klientka dále advokátovi udělila procesní plnou moc a dále, co se týče zastoupení, komunikovala již pouze s ním. Advokát všechny písemnosti ohledně zastoupení zasílal i právníkovi projektu. Ten dále řešil s klientkami i právní otázky, které přímo nesouvisely s řízením u soudu. O těchto konzultacích informoval i advokáta a sociální pracovníci klientky.

Výstupy z každé konzultace právního poradenství mohou být různé. Každá konzultace může být jedinečná dle zadání klientky a jejích očekávání. Rovněž záleží od právního povědomí klientek. V průběhu projektu jsme se setkávali s klientkami, které disponovali alespoň základními vědomostmi o právních předpisech a soudním řízení.

Další typickou skupinou byly klientky, které se již rozhodli k provedení nějaké změny v životě, (podání návrhu na rozvod manželství, návrh na vypořádání SJM apod.) vůbec však nevěděly, jak jednat ve vztahu k soudu. Mnohdy se k neorientovanosti v právu přidaly i obavy z řízení před soudem. I když je zvládnutí úkonů, kupříkladu řízení o rozvod manželství, v možnostech osoby disponující průměrnou intelektuální výbavou, velká většina protistran si v současnosti sjednává služby advokáta s cílem psychologického působení na druhou stranu sporu. Soud sice posuzuje případ nezávisle, faktem však zůstává, že laik se může dostat při konfrontaci se znalcem práva do poměrně nevýhodnější situace, než v jaké by byl, kdyby na jeho straně vystupoval advokát.

Celkem možnost právního poradenství a pomoci využilo 44 klientek, a ze 14 z nich byla podepsána dohoda o podmínkách zprostředkování právních služeb. Výhodou se ukázala i různost projektu (co se týče poskytovaných služeb), kdy klientka (co se ve velké části případu dělo) mohla tlak, který vyvolalo stání u soudu, ventilovat na konzultaci u spolupracující psycholožky. Ke

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

zvýšení komfortu klientek prospívala i možnost kariérního poradenství, které poskytovala GLE o. p. s.

Na konzultacích se nejčastěji řešily následující okruhy problémů:

řízení o rozvod manželství – prakticky ve všech případech se jednalo o tzv. rozvod sporný, kdy soud ze zákona musí zjišťovat příčiny rozvratu manželství,
vypořádání společného jmění manželů (SJM) po rozvodu manželství,
vypořádání majetku po rozchodu partnerů,
úprava výchovy a výživy v době před a po rozvodu manželství,
úprava již stanovené vyživovací povinnosti,
vymáhání výživného při neplnění vyživovací povinnosti.

Při právním poradenství advokát a právník projektu sepisovali různé právní podání, výhodou se ukázala i skutečnost, že klientky mohly kontaktovat právníka buď telefonicky, nebo možnost si sjednat osobní konzultaci, kde došlo k podrobnému vysvětlení právního problému klientky. Co se týče přímého zastoupení u soudu advokátem, délky řízení byly (a jsou) rozdílné. U jedné klientky se jednalo o zastoupení ve 2 různých věcech, z nichž každá byla rozhodnuta v průběhu jednoho stání. Extrémem je zase případ, kdy jsme začali spolupracovat s klientkou, která již měla za sebou dvě řízení. Náš spolupracující advokát absolvoval poslední stání v prvním stupni, dále došlo k podání odvolání a k následnému odvolacímu řízení, výsledkem kterého bylo zrušení rozsudku soudu první instance s tím, že mu věc byla vrácena k dalšímu řízení. Uvedené řízení probíhá i v současné době.

Protože pro klientky byla služba v souladu s projektovou dokumentací poskytována bezúplatně, ve valné většině případů nebyl problém s jejich motivací. Součinnost poskytovaly v potřebných případech jak advokátovi, tak právníkovi projektu. Nicméně v ojedinělých případech (2 – 3 klientky), docházelo k tak trochu laxnímu přístupu z jejich strany, následkem čeho došlo k průtahům v soudním řízení. Celkově se do projektu, co se týče právního poradenství a pomoci hodnotit velmi kladně.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

5. Kariérní poradenství

Při přípravě projektu jsme kariérové poradenství viděli jako další logický krok klientky v její životní situaci. Právě ta nakonec vyžaduje, aby se klientka rozhodla pro zásadní změnu a osobní rozvoj zacílený na pracovní uplatnění je jednou z oblastí, kterou se žena bude muset dříve nebo později zabývat.

5.1. Cíl kariérního poradenství

Zkušenosti v oblasti kariérového poradenství má GLE o.p.s. hlavně s ženami vracejícími se na trh práce po mateřské či rodičovské dovolené a s dlouhodobě nezaměstnanými. Tyto skupiny se nejvíce potýkají s nízkým sebevědomím, které je zapříčiněno absencí pracovního uplatnění. Ženy zapomínají na své schopnosti a často ani neumí prezentovat své zkušenosti, které získaly předchozí praxí či při dalších typech aktivit. V rámci kariérového poradenství jim pak pomáháme nalézt odpověď na otázku: „Co mám dělat?“. Odpověď ale není tak lehká, jak by se mohlo zdát. Neexistují instantní návody ani zkratky v podobě dotazníkového testu, který po vyplnění ukáže, jaké má být naše povolání. Metody, které využíváme, pracují s jednotlivcem a jeho životním prostorem. Součástí poradenství je tak mapování životního prostoru klientky, který tvoří základ pro další směřování. A co je výstupem kariérového poradenství? Sebevědomá žena, která zná své silné stránky a nebojí se je prezentovat. Žena, která ví, v jaké oblasti se chce uplatnit, a co pro to musí udělat. Kariérové poradenství není jen o informacích z trhu práce a doporučeních, jak se obléci na pracovní pohovor. Je také o sebepoznání, které je často tou nejtěžší částí kariérového poradenství. Každá konzultace je jedinečná a výstupy mohou být různé. Vše záleží na zadání klientky a jejích očekáváních.

5.2. Cílová skupina

Jednu skupinu tvoří ženy (klientky Intervenčního centra Respondeo), které si jdou na konzultaci pro informace. Již na začátku jsou schopné definovat svá očekávání a mají zcela jasnou představu o tématu hovoru. Tyto schůzky se pak většinou točí okolo životopisu, hledání práce a přípravě na pohovor. Druhou a početnější skupinu žen tvoří klientky, které jsou spíše zvědavé a čekají, co se

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

bude dít. V této skupině se více věnujeme měkkým dovednostem, definováním silných stránek a sebe prezentaci.

5.3. Průběh poradenství

V rámci projektu využilo služeb kariérového poradenství 15 žen, z nichž pouze 4 byly v době trvání konzultací aktivní na trhu práce (byly zaměstnané, nebo podnikaly). Svým postavením na trhu práce klientky spadaly pod cílovou skupinu žen, se kterou jsme zvyklí běžně pracovat. Stejně tak lze identifikovat i podobné oblasti, na které se poradenství zaměřovalo:

obnova sebedůvěry,

identifikace silných stránek, a

podpora při snaze změnit svou situaci.

Rozdíl byl v intenzitě, se kterou se tyto problémy u klientek v projektu projevovaly. Vzhledem k obtížné životní situaci, kterou ženy prochází, jsme se v poradenství setkávali s podhodnocováním již nabytých zkušeností, jejich znevažování a z toho pramenící nejistotou.

Problematika pracovního uplatnění je pro cílovou skupinu žen ohrožených domácím násilím pouze jednou z mnoha situací, kterou musí řešit. Poradenství tak bylo ovlivněno psychikou ženy, čekáním na soud, řešením bytové situace, fyzickým stavem apod. Nebylo tedy výjimkou, že žena z poradenství odcházela spíše s žebříčkem priorit. I to však pomohlo klientce ujasnit si svou situaci a nastavit si jednotlivé kroky s ohledem na blízkou budoucnost.

Jaká tedy byla témata konzultací?

životopis: jeho úprava jak po stránce grafické, tak i stylistické,

příprava na pohovor: jak prezentovat své silné stránky, co je třeba zjistit před pohovorem a jak se na něj připravit,

jak a kde hledat práci: velké téma zejména pro klientky hledající nízko kvalifikovanou práci,

výjimkou nebylo ani hledání práce bez přístupu k internetu a počítači obecně,

komunikační a prezentační dovednosti: toto téma se prolínalo snad každou konzultací, klíčová je zejména schopnost „umět prodat své dovednosti“ a to takovou formou, aby ji potenciální zaměstnavatel rozuměl,

identifikace silných stránek: využívali jsme metod pracovní křivky a mapování životního prostoru s přesahem na pracovní uplatnění,

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

příprava podnikatelského záměru.

Pokud pomineme konzultace telefonické a e-mailové, které jsou spíše věcného charakteru s důrazem na přenos informací, uskutečnilo se celkem 31 osobních setkání. Deset klientek využilo pouze jedno setkání, z toho ale 4 klientky nepokračovali kvůli vnějším okolnostem. Jednalo se například o soudní řízení, okolnosti v rodině nebo jen kvůli nedostatečnému časovému prostoru. U ostatních jsme jejich aktuální požadavek na konzultaci vyřešili. Výstupem byl například upravený životopis, příprava na konkrétní pohovor, stanovení důležitosti jednotlivých problémů a pořadí jejich řešení. Nejvíce využila klientka 12 konzultací. Ostatní klientky využily 2 – 3 konzultace, což je v souladu s našimi zkušenostmi. Vyšší nároky na setkání nejsou v naší poradenské praxi výjimkou, a pokud dochází k plynulému posunu klienta, tak je i podporujeme. V rámci poradenského procesu se postupně řeší několik dílčích cílů. Ne jinak to bylo i v tomto případě. S klientkou jsme začali mapováním životních zkušeností, které odkryly problémy v zaměstnání, při hledání práce i v soukromém životě. S klientkou jsme tak od definování silných stránek postupně přešly k sebe prezentaci, komunikačním dovednostem a budování sebejistoty při interakcích s druhými.

Oproti naší zkušenosti z poradenské praxe, kde nejvíce bojujeme s udržení motivace klientky při dosažení vytčeného cíle, jsme v projektu spíše naráželi na objektivní překážky a nutnost stanovení důležitosti jednotlivých řešených problémů. Do poradenského procesu tak zasahovala situace v rodině i psychický stav klientky. U některých klientek byla práce psychologů s klientkou nezbytná a bez ní nebylo možné s klientkou pokračovat v kariérovém poradenství.

Právě stabilizace psychiky klientky velmi usnadňovalo vedení konzultací se zacílením na trh práce. I přesto bylo náročné držet hranice mezi kariérovým poradenstvím a terapií, zejména při využívání metody mapování životních kompetencí, kde se prolínají různé životní fáze klientky. Součástí poradenství tak musí být přesné stanovení hranic, které se v průběhu musí připomínat. To klade větší nároky na poradce, který tyto hranice musí hlídat. Pokud to situace umožňuje je výhodou postup konzultovat s psychologem, který s klientkou pracuje. Stav klientky často určuje i rychlost postupu v kariérovém poradenství. Vzhledem k tomu, že klientka se při hledání práce musí umět „prodat“, je nutné, aby si věřila a uměla mluvit o svých dovednostech a zkušenostech. U žen ohrožených domácím násilím je toto největším úspěchem kariérového poradenství.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

mapa klientky

6. Interdisciplinární spolupráce – nová partnerství pro podporu klientů

6.1. Cíle interdisciplinární spolupráce

Jedním z nástrojů aktivní spolupráce jsou pravidelná setkání subjektů, které pracují s ohroženou rodinou nebo dětmi, a to v rámci vytvoření interdisciplinárních týmů. Základním posláním interdisciplinárních týmů je zajištění a koordinace mezioborové spolupráce aktivit v oblasti práce s ohroženou osobou domácím násilím, vzájemný přenos poznatků a zkušeností, zvyšování informovanosti o tématu domácí násilí.

Smyslem spolupráce s dalšími subjekty je zajistit vzájemnou výměnu informací v takové míře, která povede k efektivnímu řešení obtížné životní situace, ve které se ohrožená osoba ocitla.

Pokud by každý subjekt poskytoval pomoc sám, bez sdílení informací o podniknutých krocích s dalšími zapojenými subjekty, může se stát, že pomoc bude neúčinná, nadbytečná nebo neefektivní. Pokud však bude docházet k vzájemné výměně informací o podniknutých krocích či vzájemném vymezení kompetencí, zvyšuje se pravděpodobnost, že pomoc a podpora bude

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

účinná. Zároveň je nutné, aby spolupráce jednotlivých subjektů stála na partnerství, kdy cílem všech bude pomoci ohroženému. Základní principy partnerské spolupráce je ochota spolupracovat a plnit dohody, vzájemný respekt a otevřenost k názorům ostatních pracovníků. Důležitá je rovněž transparentnost, jasné vymezení rolí zapojených subjektů, stanovení kontaktní osoby a udržitelnost spolupráce.

Je vždy nutné stanovit, kdo je tzv. klíčovým pracovníkem klienta. Klíčový pracovník je ten, který má přehled o všech činnostech a krocích v klientově případě a koordinuje proces poskytování služeb pro klienta. V Intervenčním centru je to sociální pracovník – poradce.

6.2. Subjekty pracující s ohroženou osobou domácím násilím

Jako stěžejní vnímáme vzájemnou spolupráci intervenčního centra, Policie ČR, Orgány sociálně-právní ochrany dětí a justice.

Orgán SPOD je z hlediska spolupráce klíčovým subjektem, neboť vždy pracuje s ohroženým dítětem (potažmo rodinou), a jeho činnost není možné nahradit jiným subjektem, neboť je dána zákonem. Orgán SPOD je podle zákona povinen chránit veškeré zájmy, život a zdraví nezletilých dětí, jsou-li ohroženy. Proto mohou jako jediní pracovníci pomáhajících profesí bez souhlasu rodičů a/nebo dítěte provádět šetření v místě bydliště rodiny, dotazovat se na dítě a na péči rodičů o ně ve školách, u dětského lékaře, u zaměstnavatele rodičů apod.

Policie ČR zasílá intervenčnímu centru úřední záznam o vykazání, či úřední záznam o incidentu s prvky domácího násilí. Na základě těchto záznamů kontaktuje sociální pracovnice ohroženou osobu.

V případě podání předběžného opatření k soudu vidíme jako přínosnou spolupráci a informovanost mezi soudy, státními zastupitelstvy a intervenčním centrem. Subjektů, které nějakým způsobem pracují s ohroženou osobou je mnoho. Následující výčet tedy není konečný, zahrnuje pouze ty organizace, se kterými se v praxi v našem regionu setkáváme.

Azylové domy – spolupracujeme s AD v Mladé Boleslavi, Brandýse n. L., Mělníku, Praze.

Centrum psychologicko-sociálního poradenství Středočeského kraje – Nymburk (poskytuje odbornou pomoc a podporu osobám, párům nebo rodinám ohroženým rozvratem či rozpadem jejich blízkých vztahů, osobám v krizi a zátěžových situacích)

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Semiramis/Lexus (centrum adiktologických služeb pro rodiny a děti se závislostí, Centrum rodinného poradenství, Nízkoprahový klub pro děti a mládež v Nymburce)

Fokus Nymburk, Probační a mediační služba ČR, Městské policie, lékaři, psychiatři, psychologové, Psychiatrická nemocnice Kosmonosy a Horní Beřkovice, Oblastní nemocnice.

6.3. Průběh

Jako efektivní se ukázalo vytvořit většinou menší týmy v rámci jednoho města (okresu), protože počet účastníků by neměl přesáhnout 25 osob, zároveň by místo a témata setkávání měla být maximálně konkrétně dostupné a přínosné pro všechny zapojené osoby. Četnost setkávání byla nastavena 2x za rok. Témata setkávání si členové týmu volí předem dle svých aktuálních potřeb, zkušeností, aktuální situace.

Z hlediska organizačního zajištění interdisciplinárních týmů je vždy nutné, aby koordinující instituce (Respondeo) zajistila seznáení jednotlivých subjektů, prostory pro setkání, program setkání, dále pak moderaci setkání, tvorbu zápisu ze setkání a zpracování výstupů dojednaných kroků, které budou následně předány, rozeslány všem členům interdisciplinárních týmů. Týmy jsou ustanoveny jako otevřené, tj. zapojené subjekty mohly vysílat pracovníky dle svého uvážení (není nutné, aby se účastnily každého setkání stejné osoby), stejně tak je možné, aby Respondeo přizvalo ke spolupráci další subjekty podle zájmu a zaměření. Z hlediska stanovení programu se ukázalo jako vhodné zvát odborníky z různých oblastí tak, aby byla zajištěna interdisciplinarita probíraného tématu i různé úhly pohledu. Členové týmu toto hodnotí pozitivně. Výhodou interdisciplinárních týmů oproti jiným nástrojům spolupráce je možnost vzájemného sdílení informací a poznatků, navazování nových partnerství, dále posílení spolupráce všech zapojených subjektů. Nevýhodou oproti jiným nástrojům spolupráce je nízká četnost setkávání (ve vazbě na časové možnosti účastníků), dále také velký počet zapojených subjektů.

Realizaci výše popsaného projektu i nastavení spolupráce se subjekty, které pracují s ohroženou osobou vnímáme jako velmi přínosné a smysluplné. Většina zapojených subjektů rovněž spolupráci vnímá jako smysluplnou a chce v ní pokračovat i v budoucnu. Bez aktivní

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

interdisciplinární spolupráce všech subjektů, které pracují s ohroženou osobou, není možné dosáhnout efektivní a účinné pomoci, která povede ke zlepšení situace.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

Aktivity projektu „Stop domácímu násilí“ podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován z Norských fondů.